Ա. ՏԱՐԻ | ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 25 ... 1898 | ԹԻՒ 15

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պուլկարիոյ համար տարեկան 10 ֆրանք. վեցամսեայ 5 ֆրանք։ Արտասահմանի համար տարեկան 12 ֆրանք, վեցամսեայ 6 ֆր.
ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԵԼԻ
—
Դրութիւնք ետ չեն տրուիր։
—
Ծանուցման տողը 20 սանթիմ է։

ՇԱՐԺՈՒՄ

Նամակ եւ դրամ ղրկել Խմբագրութեան հասցէին.
—
Редакция на вѣстникъ „Шаржумъ" Варна.

Redaction du journal „Charjoum" Varna (Bulgarie).
—

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ 10 ՍԱՆԹԻՄ | ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ | ԳԻՆ 10 ՍԱՆԹԻՄ

Ե՞ՐԲ Է ԱԶԳԸ ԿՈՐՈՎԻ ԵՒ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

—)·(—

Անհատի կորովը և բարոյական ուժը երեւում է նրա կեանքի ծանր և դժնդակ րոպէներում։

Այն մարդիկ որոնք վարանում, թուլանում և բարոյապէս աստիճանաբար ընկնում են կեանքի պայքարի մէջ, կորցնում են իրանց բարոյական և մտաւոր մաքուր նկարագիրը ու չնչին փետուրի նման խաղալիք դառնում վատ հասարակական մթնոլորտում. ոչ կորով ունեն և ոչ էլ բարոյական ուժ։ Ազնիւ և կրթըված հասարակութիւնը այդ տեսակներից զզւում է և անբարոյական ու սրիկայ անուանում։ Մաքուր հասարակութիւնը, ազնիւ ժողովուրդը չէ կարող այդ հակաբարոյական միկրոպների հետ նստել ու կանգնել, նա պէտք է արհամարհէ, և հականեխիչ միջոցների դիմէ ազատվելու այդ վարակիչ որթիկներից. եթէ այդպէս չէ վարվում կը նշանակէ որ ինքն էլ ժողովուրդն էլ անբարոյականացել են։ Կեանքի դիւրակեցիկ պայմաններում մարդը միշտ կարող է իր ազնիւ նկարագիրը պահել, բայց այդ մի առանձին բարեմասնութիւն և արժանաւորութիւն չէ։

Բարոյական և կորովի է այն մարդը որ անօթի է բայց չէ գողանում, քաջ և անվախ պաշտպան է իր ժողովրդի ամենաբարձր շահերին ոչ թէ իր սենեակում այլ և բանտում, կախաղանի առաջ և իր վայրագ թշնամու ճիրաններում։

Ազգերի կորովն ու բարոյական ուժն էլ երեւում են նրա ամենաթշուառ ու ծանր պայմանների մէջ կաշկանդված վիճակում։

Հռոմի բարոյական ուժը և կորովը երեւում էր այն միջոցին երբ չորս կողմից վրա էին գալիս զօրեղ թշնամիները։

Հին փոքրիկ Յունաստանի վսեմութիւնը երեւաց պարսկայունական պատերազմների միջոցին. Ֆրանսիացու բարոյական ուժը և կորովը երեւաց ճակատագրական րոպէներում, Ժաննա դ'Արկի, մեծ յեղափոխութեան ժամանակ և վերջին պարտութիւնից յետոյ։

Ռուսները իրանց կորովը և բարոյական ուժը ցոյց տուին Նապոլէոնի դէմ և Սեւաստապօլի անկումից յետոյ. Իտալացիները հզօր Աւստրիայի դէմ մղած կռիւներում. պատմական այդպիսի օրինակներ շատ են և թւելը աւելորդ է։

Ազգի կորովը և բարոյական մեծութիւնը նրա քանակութեան մէջ չէ։ Սակաւաթիւ անգլիացիները թէ խելքով թէ հարստութեամբ տիրում են աշխարհի ամենալաւ և մեծ մասին շնորհիւ իրանց կորովի և բարոյական ուժի։ Փոքրիկ Ճապոնիան քիչ մընաց քարուքանդ անէր մի քանի հարիւր միլիոնից կազմված չինական կայսրութիւնը։ Հին սակաւաթիւ յոյները այդ ժամանակ ծանօթ երկրները իրանց մատների վրա պար էին ածում։

Մի քանի միլեօն ֆրանսիացիները Եւրոպայի լուսաւորութեան ջահը միշտ վառ են պահել...

Նոյն իսկ հայերը իրանց բարոյական ուժը և կորովը ցոյց են տուել ամենածանր պայմանների մէջ գտնված միջոցներում։ Հայը ապրել է, շարունակում է ապրել և յոյս ունի աւելի լաւ կեանքով ապրել, այն ինչ նրա ժամանակակից շատ մեծաքանակ ազգեր կորել են կամ կորչելու վրա են։

Այն ազգը, որ ընդունակ է առաջադիմելու, ժամանակակից կեանքի պայմանները ըմբռնելու և ըստ այնմ ապրելու ձգտում ու պահանջ է զգում՝ նա չէ կարող ոչնչանալ եթէ կորով և բարոյական ուժ ունի։ Կոտորածները և աւերումները այնքան էլ նշանակութիւն չունեն պայքարի մէջ մտած ազգի համար՝ եթէ նա չէ կորցրել իր բարոյական ուժը և կորովը։ Թող ինչ ուզում են ասեն մեր լալկանները. հայը այսօր աւելի մեծ կորով ունի և բարոյական ուժ քան թէ սրանից մի քանի տարի առաջ։ Այն ժամանակ նա սիրով կրում էր գերութեան լուծը լոկ իր անասնական կեանքը երկարելու համար, իսկ այսօր զզւում է այդ անարգ վիճակից. այն ժամանակ, նա թոյլ և անբարոյական թերեւս աւելի բազմաթիւ փարախ էր, իսկ այսօր կորով և բարոյական ուժ ունեցող մի ժողովուրդ...

Մենք հաւատում ենք հայ ժողովրդի բարոյական ուժին ու կորովին և համոզված ենք որ նա այս փառաւոր պայքարում պատուաւոր պէտք է դուրս գայ, չը նայելով որ այդ պայքարի միջոցին հայ ժողովուրդը հոտած ժահրի նման դուրս ժայթքեցրեց իր բոլոր աղտոտ տարրերը, որոնք բնական արտադրութիւնն էին նրա զզվելի ու դարերով ստրուկ կեանքի։ Փաստ է որ ստրուկը բարոյական չէ կարող լինել, ստրուկի բարոյական լինելը և կորովը սկսվում է այն օրից երբ զղջանք է զգում դէպի իր ցած վիճակը։

Ամեն հայ անհատ, ով հաւատում է հայի բարոյական ուժին նա պէտք է ամեն ճիգ թափէ և միջոց գործ դնէ այդ վսեմ ուժը իր կատարեալ զարգացմանը հասցնելու։

ՎԱՐԴՕ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՍՈՎԱՏԱՆՋ

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

—)·(—

Գ. ՑՈՒՑԱԿ

ՈՃՆ	10	Ֆր.
Հացագործ Գալուստ	1	„
Գումար Բ. ցուցակի	90	„
	101	„

ԱՐՁԱԳԱՆԳ

—✕—

Մեր Պուքրէշի թղթակցին նամակին մէջ երկու տողեր կային որոնք երակներուս մէջ սոսկման սարսուռ մը պտտցուցին։ Այն տեղի ուսուցիչը, կապանովէ Պ. Սագխա-Մունի, յուսահատած է եղեր հայութիւնը վերակենդանացնելու ու և է փորձի յաջողութենէ և այս մտքով եկած ամէն ճիգ աւելորդ սեպելով, իր բոլոր մտմտուքները սանդուռի թրթըռումներուն կը յանձնէ եղեր։ Եղբայրութեան թշնամիներ չենք. ընդհակառակը։ Նուագարանը Լիւգինը ըլլայ թէ Դաւիթ Մարգարէինը՝ հեշտութեամբ կունկնդրենք։ Միայն թէ չենք կրնար համամիտ ըլլալ որ ուսուցիչ մը մինչեւ իսկ իր կոչման էական տարրերը մոռնալու աստիճան առաջ տանի "տիլէթանդիզմը".

* * *

Ռումանիա, ինչպէս նաեւ բոլոր այն հեռաւոր անկիւնները ուր հայերը մոռցուած են և փոքրաթիւ, ուսուցիչները տեսակ մը գործակալներ են հայութեան կողմէն կարգուած։

Այն կողմերու հայերը մեծ մասով շատ աղօտ գաղափար ունին հայութեան մնացեալ մասին վրայ. ոչ անոր պատմութեան, ոչ լեզուին, ոչ դպրութեան և ոչ ալ ձգտումներուն տեղեակ են։

Բայց կը զգան թէ իրենք մասն են կոճղի մը որ բաւական խորարմատ և ծաւալուն է, և թէ այդ մայր բունը ծովերէ անդին կը գտնուի, ո՞վ գիտէ ուր...։

Եւ ահա պատուելին է որ զիրենք կը կապէ անոր։ Ան է որ քահանայէն վեր, աւանդութեանց պաշտպանն է։ Խիստ, լուրջ և անհաշտ օտարամտութեան հետ, տեսակ մը պահապան է Մայր Հայաստանէն կարգուած իր հեռաւոր զաւկներուն վրայ հըսկելու։ Ուսուցիչը այն տեղ միայն տղայոց կարդալ գրել չէ որ պիտի սորվեցնէ, այլ գերազանցապէս բարեկամը պիտի ըլլայ ժողովրդին։ Իր ներկայութիւն պիտի ազդէ վրանին, լրագիր պիտի կարդայ ու բացատրէ անոնց, անոնց շահագրգռումը պիտի արթնցնէ ազգային անցքերու վրայ։ Հետեւապէս պէտք է ան ըլլայ որքան հմուտ, լուրջ, յանկուցանող այնքան ալ համակրելի, արժանիքի տէր անձ, որպէսզի մուտք ունենայ ամէն տեղ, և իր խօսքը կշիռ գտնայ։ Ռումանիոյ հայերը շատ ազնիւ են, և բարի տրամադրութիւններով օժտուած։ Միայն թէ զօրաւոր ճիգեր հարկաւոր են թարմ հոսանքներ մըտ-

ցընելու մէջերնին ։ Ընկերութիւններ պէտք են այն տեղ, լսարաններ ուր բոլոր երիտասարդները գումարուին զիրար տեսնեն և կարծիք փոխանակեն թէ իրենք ինչ իբր ազգին մէկ մասը, ի՞նչ դեր պարտին ունենալ ընդհանուր ազգին գործերուն մէջ ։ Հոսանք մը պէտք է. և անոր նախաձեռնութիւնը ամենէն առաջ կիյնայ ուսուցչին վրայ ։

* * *

Եւ յետոյ ի՛նչ անհասկնալի բան է որ մարդ մնայ տեղ մը, վարձք ստանայ այնպիսի պաշտօնի մը փոխարէն որուն կիրառման յաջողութեան տարտամ յոյսն անգամ չունի ։ Յոյս կտրելը ծուլութեան կամ տկարութեան նշան մըն է ։ Եւ սակայն յուսահատ մը պէտք չէ պաշտօնի վրայ մնայ. այլ մեկնի, միջոց մը արտադրելով որ ուրիշներն ալ թերեւս յաջող փորձ մը ընեն ։

Գ. Գիպէռճեան եթէ յուսահատեր է, կրնայ մեկնիլ, բայց եթէ մնայ, պէտք չէ որ յուսահատի ։ Հիմա Պալգանեան երկիրներու մէջ տասնեակներով կը համրուին այն ուսուցիչները որոնք կրնան սպասուած ակնկալութիւնները գոհացնել ։

* * *

Գործերը աւելի ապահովիչ են Ֆօքշանի մէջ ։ Այն տեղէն Գ. Կռնիկ մեզ թղթակցութիւն մը գրկած է որուն մէջ կըսէ թէ հիմա հոն հայութիւնը լաւ վիճակ մը ունի և թէ մենք սխալած էինք կարծելով թէ Վարդանանցի հանդէս չէ կատարուեր այնտեղ ։ Ուրախ ենք. բայց ինչո՞ւ կը պահուէր մինչեւ հիմա. ի՞նչ վնաս ունի եթէ մենք ալ գիտնանք թէ սրտակից եղբայրներ ենք միշտ, հակառակ ամէն արգելքի և հեռաւորութեան ։ Մենք միայն «Տալւորիկ»ը ուզած էինք, մեր թղթակից կըսէ թէ «Թնդայ հիմանց» ալ երգուեր է. աւելի՛ լաւ ։ Արդէն մենք Ֆօքշանի վրայ բաղդատաբար լաւ կարծիք ունեցած ենք միշտ. զի գիտենք թէ հոն հայ մը կայ, սրտով, լեզուով և կրթութեամբ, որ Ռումանիոյ հայութեան յենարաններէն մէկն է, Գ. Ֆէրհատ Ֆէրհատեանը ։

* * *

Ռումանիա ունինք դպրոցներ, նաեւ Ռօմանի, Եաշի, Քէօստէնճէի մէջ. իսկ եկեղեցիներ քիչ մը ամէն տեղ ։ Բիթէշթ, Պօթուշան, Թըրկու Օգնա, Իպրայիլ, Կալաց եւայլն ։

Ձենք գիտեր թէ ուրիշ տեղերու ուսուցիչները ի՞նչ չափով կաշխատին. յուսահա՞տ են թէ յուսալիր ։ Բայց կը ճանչնանք Ռոմանի Գ. Միրախորեանը որ բաւական ծանօթ է գրական աշխարհին իր Հայաստանի տեղեկագրերով ։

Բայց հիմա խոր լռութիւն կը պահէ ։

Կարծես խոնջած ճանապարհորդ մըն է որ երկարատեւ հանգիստի պէտք ունի ։ Մոռնալ և մոռցուիլ կուզէ ։ Սանդուռ. չի չալեր, միայն կը խոկայ, աչքերը սեւեռած կնճռոտ և մանուածապատ խնդրին վրայ, որ Ռումանիոյ հայոց «ըլլալ կամ չըլլալ»ի խնդիրն է ։

ԳԱՄԵՐ-ԱՐՇԱԻԻՐ

ԻՆԿԱԾ ԿՈՒՌՔԸ

—)·(—

Իւանուաֆի խմբագրութեան հարցումներուն մէջ մանելու պէտքը չեմ տեսներ, որովհետեւ դիտաւորութիւնս քննադատութիւն չէր, այլ պատմական անցողակի յիշատակութիւն մը. եւ որպէս զի պաշտօնակցի արգանքէս չթերանամ, կրնամ ըսել թէ, «Հայոց Հայրիկ»ի մասին, Մշակի անհպատ գաղափարները Կովկասի մէջ սահմանափակուած չեն ինչպէս կը կարծէ Իւանուաֆ, այլ Մշակի հետ եւ հաւասար ուժով կռուեցաւ Պոլսի ազատական մամուլը ։ Ուստի, ո՛չ կուսակցութեան խնդիր կայ եւ ո՛չ դրօշակի, այլ պարզապէս համոզմունքի, եւ, կործանուած կուռքին առջեւ, ամենէն մեծ ցաւը, բնականաբար, Մշակականները պէտք է զգացած ըլլային ։

Վասն զի, ո՛չ ոք կրնայ ժխտել թէ Հայրիկի կաթողիկոսութիւնը նախ Մշակի եւ անոր կուսակիցներուն գործը եղաւ, հիմնուած փառաւոր անցեալի մը վրայ ։ Մշակը կը հաւատար որ եթէ Վասպուրականի արծիւը Էջմիածնի վրայ սաւառնի, ագռաւներ, կաշառակերներ ա՛լ չպիտի կրնան բոյն դնել հայոց պատմական-կրօնական սրբարանին մէջ, եւ, միանգամայն, մաքուր հոգեւորականութիւն մը, նախապաշարմունքի կաշկանդումներէ զերծ, ժամանակիս լուսամիտ գաղափարներուն հետ զուգընթաց պիտի երթայ, եւ այսպէս՝ նախ ինքը կու տար մեզի ամենէն մաքուր օրինակը ։

Վասն զի, Հայրիկ գործակից եւ օժանդակ կունենար այնպիսի հոգեւորականներ՝ որոնք փորձը առած էին իրենց պաշտօնավարութեանը մէջ, թէ կարող անձնաւորութիւններ են, համակրանքի արժանի եւ արժանիքի ալ մարդիկ ։ Ու այնուհետեւ, մեր սրբարանին մէջ, կաթողիկէի վեհափառ խաչին թեւերուն տակ, ա՛լ չպիտի կրնան որջանալ գողեր ու աւազակներ գայլերու վոհմակի պէս եւ ազգին խղճը վրդովել ։

Վասն զի, Հայրիկի ձեռքը պահապան ձեռք մը կըլլար, Ներսէսի խայտառակ պատմութիւնները վերջ կը գտնէին, ամբաւ վստահութիւն մը ժողովուրդը կը համարձակեցնէր Ճեմարանին կեանքը միանգամ ընդմիշտ անխախտ հիմերու վրայ խարսխելու, ու նոր կեանք մը տալ հաստատութեանը՝ այնքան կռիւներէ եւ զոհողութիւններէ ետքը ։

Ու Մշակը խաբուեցաւ իր գոյացուցած համոզումներուն մէջ, երբ տեսաւ թէ Հայրիկ, տակաւին Էջմիածին չմտած, կը շրջապատուի արդէն իսկ խայտառակուած գողերէ, իրեն կը կոչէ խաւարամիտներն ու փարիսեցիները, ու Պարզեանց, Խուտավերտեան ներս կը մտնեն, եւ Սեդրակեան դուրս կելլէ արհամարհանքով ։

Երբ տեսաւ թէ Նահապետեան տարիներով Ճեմարանի մէջ աշակերտներէն խայտառակուելէ ու արտաքսուելէ յետոյ, նորէն Ճեմարանի տեսուչ կը կարգուի իրեն գործակիցներովը. եւ, ատոր իբրեւ հետեւանք, 95 հատ ուսանող դուրս կելլեն Գէորգեան հաստատութենէն, ու Հայրիկ անտարբեր կը դիտէ ժողովուրդի զաւկներուն այդ խլրտումները ։

Երբ տեսաւ թէ կրթարանական տեսչութեանց մէջ կարող ու կրակոտ վարիչներու դէմ մեքենայութիւններ կը նիւթուին Էջմիածնի պարիսպնե-

ՎԱՐԴ-ՊԱՏՐԻԿՈՎԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ (9)

Եւ մի վաճառականի հասցէ տուի ։ Հինգ օր անցաւ ։ Սարսափելի հոգեկան դրութեան մէջ էի. չարունակ թափառում էի ծովի ափին—նրա ալիքները շատ էին ինձ հրապուրում. վճռել էի ինձ նրանց յանձնել եթէ հօրիցս բացասական պատասխան ստանայի ։ Սակայն նորից իմ աստղը ցոլաց. հայրս չը մերժեց եւ մի հինգ օրից յետոյ ստացայ ուղածս դրամը ։ Առանց ժամանակ կորցնելու նաւ նստեցի եւ Կասպից ծովով ճամբայ ընկայ դէպի Դաղստան. արդէն սեպտեմբեր ամիսն էր ։ Քննութիւնների ժամանակը անցել էր. սակայն ռուսական դպրոցներում յունուարին էլ քննութիւն կայ ։ Հոկտեմբերի վերջերին հասայ Թ. Խ. Շուրա ։ Իսկոյն դիմեցի ուսումնարանի տեսչին ։ Նա ինձ պաղ կերպով յայտնեց որ հինգերորդ դասարանում տեղ չը կայ. ես էլ պատասխանեցի որ չորրորդի համար քննութիւն կը տամ ։ Համաձայնվեց ։ Այդ միեւնոյն էր, ինչ որ հինգերորդի համար, որովհետեւ մինչեւ յունուար կէսից աւելին անց են կենում ։

Սիրտս հանգստացաւ. սկսեցի պարապել, մխիթարութիւնս այդ էր միայն, մէկ էլ գեներալ իշխան Արղութեանի արձանը ։

Այդ արձանը խրոխտ կերպով կանգնած էր արուեստական ժայռի վրայ, սափուղջին սուսերին գցած, սուրը կողքին, հեռադիտակը թեւի տակ, արծուային ու խոժոռ աչքերը սեւեռած Դաղստանի լեռների վրայ ։ Այն երկրի որի կարիճ զաւակները իր գլուխը ժողոված քաջ Շամիլը տասնեակ տարիներով չարչարեց ռուս ցարերին եւ կոտորեց տասնեակ հազարներով ռուս զինուորներ ։

Այդ արձանի առջեւ անասելի սարսափ էր ազդել լեռնցի քաջ ժողովրդի վրա եւ այդ հերոս ժողովուրդը թէ վախով եւ թէ մի առանձին ոգեւորութեամբ յիշում էր քաջ հայ զօրավարի անունը, որը կենդանի ժամանակ իր սրով էր գլխել նրանց, իսկ մահից յետոյ էլ իր ահարկու արձանով իբր քաջութեան ուրուական սարսուռ էր ազդում լեզգիներին նոր եւ հնուց մնացած ծերերի վրա ։

Մի լեզգի ընկեր ունէի, որի հետ յաճախ գալիս էինք այդ արձանի մօտ եւ հիացած նայում այդ վիթխարի զօրավարի պղնձեա դէմքին ։ Լեզգին ասում էր.

—Ես շատ դժբախտ եմ որ իմ կրօնի հայրենակիցները սարսափ դարձան, սակայն միակ մխիթարութիւնս էլ այն է որ մեզ տիրապետողները եղել են այս քաջը եւ սրա նման հայերը, որոնք այնուամենայնիւ մեր հայրենակիցները կարող են համարվել ։

Չափազանց զբաղումներից յոգնած՝ գալիս էի քաջ հայի արձանի դիմաց կանգնում եւ մտածում—Ա՛խ, միթէ մեր ժողովուրդը—որը ընդունակ է ծնել այսպիսի զաւակներ, որոնք իրենց քաջութիւնը եւ խելքը գործ են ածում օտարի օգտին, չը պէտք է կարողանայ իր ազատութեան համար կռուողներ ծնել ։ Սիրտս տխրում էր, կցկտուր հառաչանք էր դուրս թռչում սեղմված կրծքիցս, յոգնած, մտամոլոր եւ ծեծվածի նման դանդաղ քայլերով վերադառնում էի տուն եւ կրկին անձնատուր լինում զբաղմունքներիս, կրկին եւ կրկին համոզվելով նախ ուսում, գիտութեան զէնք եւ ապա այդ գործերը, ուրիշ կերպ անկարելի է . . .

Յունուարի 7ից սկսեցի քննութիւններս, երեք օրվա մէջ վերջացրի ամենափայլուն կերպով. յաղթեցի, խօսքս կատարեցի ։ Թէ ինչ հպարտութիւն, ինչ մաքուր զուարթութիւն էի զգում չեմ կարող նկարագրել. բոլոր խոչընդոտներին յաղթելուց յետոյ, ուսումնարանի գլխարկի նշանազգեստը որը ինձ ուրախացնում էր ոչ թէ իբր չինչի պինչի զարդ, այլ իբր պաշտօնական նշան իմ յաղթութեան, հագնելուց յետոյ եւ եթէ մեռնէի էլ, նորից երջանիկ կզգայի ինձ ։

Սկսեցի կանոնաւոր կերպով դպրոց յաճախել. հանգիստ էի թէ հոգով թէ սրտով, մանաւանդ որ մօրեղբօրներիցս մէկը խոստացել էր ամէն ամիս մի համեստ գումար ուղարկել մինչ ուսումս վերջացնէի. այլ եւս հօրս վրայ չէի մտածում, ունէ՞ր, կարո՞ղ էր թէ ոչ ինձ օգնել, բաւական էր որ իմ նեղ ժամանակիս օգնութեան հասաւ ։

Այդ տեղ կային ուրիշ տեղերից եկած մի քանի հասուն եւ զարգացած հայ, ռուս եւ վրացի երիտասարդներ, որոնք եկել էին ամառը բժշկական դպրոցում աւարտման վկայական ստանալու քննութիւն տալ ։

Դրանք գրականական գաղտնի ժողովներ ունէին, ինձ էլ հրաւիրեցին, ուրախութեամբ ընդունեցի, որովհետեւ հիմա բացի օրական դասերիցս, էլ ուրիշ բան չը կար, որի վրա ես մի առանձին հոգածութիւն ունենայի ։

Մեր երեկոյթներում շատ տաք տաք խօսակցութիւններ էին տեղի ունենում. կարդում էինք ռուսական լուրջ գրուածքներ, եւրոպական լաւ հեղինակների թարգմանութիւններ, վիճում էինք, դատում էինք, քննադատում էինք, ոգեւորվում, տխրում, նորից տաքանում եւ այդպիսով անց էինք կացնում շատ գիշերներ . . .

Երբեմն չափազանց տխրում էի, միտքս էր գալիս Տփխիսը, Կովկասի հայութեան այդ մտաւոր հարստութեան կենդրոնը, ուր թագաւորում էին Արծրունի եւ Րաֆֆի, իրանց բեղուն, ձաղկող եւ տաքուկ գրիչներով ։ Վերջապէս երիտասարդութեան ու պատանիների հոծ բազմութիւնը որը սկսել էր խանդվել եւ մասնակցել հասարակական գործերին, իր հասակին յատուկ եռանդով եւ ջերմութեամբ եւ որի խանդավառութեան ու անկեղծութեան ապացոյցը տեսել էի Ներսէս պատրիարքի կաթողիկոսական ընտրութեան միջոցին . . .

(Շարունակելի)

րուն մէջ, Լեւոն Սարգիսեան կը հալածուի Շուշիի մէջ, Ներսէսեան հաստատութեան մէջ, Խոճայեան դուրս կը նետուի յեղափոխականի յանցանքով։

Ու երբ տեսաւ թէ Հայրիկ իր ամենաոխերիմ հակառակորդ՝ Սպանդարի տուած խունկէն կ'ախորժի յայտնապէս, եւ, ինչ որ ամենէն աւելի քան եղի էր, Նեպոտի ցանցը ձգուած է առջի օրէն վեհարանի դրան առջեւ, եւ Նեպոտ մըն է, որ, իբրեւ հայոց կաթողիկոս, ինքնիշխան կը հրամայէ, կը տիրապետէ անձի ու գանձի։

Եւ, վերջապէս, երբ տեսաւ թէ էջմիածնի պարիսպներուն տակ լեցուած Պոլոժենիի գաղթականներուն դրամական նպաստի անկանոնութիւնը ամէն վստահութիւն կը քայքայէ ռուսահայոց մէջ, անհաղին խորշանքը սկսաւ։

Եւ թող չըսէ Իրաւունք թէ «Հայոց Հայրիկ»ի հակառակորդ կուսակցութիւնը Մշակն է։ Ոչ, ժողովուրդը անցած դէպքերէն ու յայտնի իրողութիւններէն, որոշ համոզմունք գոյացուց, եւ Հայրիկ, ամենէքէն առաջ, ինք տեսաւ թէ զինքը իբրեւ աշխարհական ընդունող ժողովուրդին մէջ սպաննուած է ամէն հետաքրքրութիւն ու համակրանք։ Ու Մշակ, բնականաբար, իր ընթերցողին համար ունեցած ամենէն փափուկ զգացումներուն մէջ վիրաւորուած, չկրցաւ անտարբեր աչքով դիտել իր կուռքին անկումը։ Այդ ցաւը ամենքիս ցաւն եղաւ, որ ամբողջապէս խտացած կարելի է գտնել անզուգական աղաչանքի հետ խառն բողոքին մէջ։ Երեմիա Եպիսկոպոս, ջերմ Հայրիկեան, օր մը ներս կը մտնէ վեհարանէն, եւ տաղտուկ մարդու արիութեամբ մը կըսէ, թէ վեհափառ, իբրեւ սոսկ Հայրիկ, գերեզմանդ ուխտատեղի պիտի ըլլար, իսկ իբրեւ կաթողիկոս, չեմ գիտեր թէ ինչ դատաստան պիտի ընդունիս։

Այնու ամենայնիւ, դարձեալ կը շահինք, թող իյնան հայրիկները, թող իյնան մայրիկները. եւ հայ ազգը կրնայ հեշտեաւ ըմբռնել թէ ինչ որ ալ ըլլան քանի մը անհատներ, մեզի չեն բաւեր. ամենէն մեծ ուժը իր ծոցէն կը բխի. ինքն է որ մեծ է, ինքն է որ յաւիտենական է կուռքերու քանդուածին վրայ։

ՇԱՒԱՍՊ

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Բարիզ, 14 Մարտ

Բարիզի հայերը, ուսանողութիւն թէ գաղթականութիւն, սովոր չեն Վարդանանց հանդէս տօնելու։ Իրենք այնքան զբաղած են որ ազգային այս նուիրական տօնին չունին ժամանակ զոհելու։ Ցաւալին հոն է որ Բարիզի ոչ մէկ հովիւ հայ նահատակներու այս վեհ ու ինկնա յիշատակը ուզած է արծարծել իր փոքրաթիւ հօտին սրտերուն մէջ։ Անցնինք։

Սակայն այս տարի ունեցանք երկու հանդէսներ։ Ուսանողներու հանդէսին նկարագրութիւնը արդէն հաղորդեցի։ Այսօր կարձանագրեմ բարեգործական ընկերութեան երեկոյթը, անոր համեստ պատմութիւնը գծելէ ետք։

Այս ընկերութիւնը իր վեց տարիէ հետէ կազմուած է մեծ մասամբ հայ աղքատ գործաւորներու ձեռքով։ Հիմնադիրները, սակայն, իրենց անձէն աւելի իրենց ազգը խորհած են ու գործն առաջացնելով հասուցած են այսօրուան վիճակին։ 90ի գաղթականութեան տարին շատ փայլուն եղաւ իր դերը. եւ ան տարիէն անօրէն խորհուրդը աւելի ազդեցիկ անձերու յանձնեց գործին ղեկը՝ հարիւրաւոր փախստականներու պէտքերն հոգալու համար։

Ընկերութիւնը վաւերացուած է կառավարութենէն եւ այնքան համակրանք կը վայելէ որ թաղապետութիւնը տարեկան 2,000 ֆրանքի նպաստ մը յատկացուցած է իրեն։

Սակայն ընկերութեան եկամուտն իրեն անբաւական գալով, 97 յուլիսին որոշուեցաւ թոմպոլա մը սարքել 5,000 լոտի վրայ, բաժինը 1 ֆրանքէն, պայմանով որ շահուելիք լոտերն անկից սակից հաւաքուին, ու ասոր համար կիներու մասնախումբ մըն ալ կազմուեցաւ։ Ընկերութիւնը իր կողմէ 7 կտոր նիւթ նուիրեց եւ 293 կտոր ալ զանազան անձերու կողմէ նուիրուեցան։ Ու երեկոյթ մը կազմակերպուեցաւ, որ ամսոյս 8ի կիրակի գիշերը տեղի ունեցաւ Հօտել տ'Օրիանի մեծ սրահին մէջ։ Երկսեռ ընտիր բազմութիւն մը ներկայ էր։

Պ. Գալֆաեան՝ Պ. Թապաքեանի հետ բեմի վրայ ներկայացուց Դուրեանի «Թշուառութիւն եւ Հայաստան»ի մէկ մասը։ Պ. Գալֆաեան Բարիզի Քոնսէրվաթուարին ունկնդիր ուսանողներէն է եւ յաջողութեամբ կատարեց իր դերը։ Յետոյ Պ. Սվաճեան հայկական եղանակ մը նուագեց։ Ռուսահայ երգիչ Պ. Եղլազարոֆ, աշակերտ Քոնսէրվաթուարի, սքանչելապէս երգեց հայերէն երկու երգեր։ Ամենէն ետքը երեւցաւ Պ. Զօպանեան որ արտասանեց իր հայերէն տաղաչափութիւններէն մէկուն ֆրանսերէն թարգմանութիւնը։ Ամենքն ալ ջերմ ծափերով բեմ կանչուեցան։

Միջնարարին, դիւանին 4–5 անդամներն՝ իրենց թեւն ունենալով մէյմէկ հայուհի, շրջեցան հանդիսականներուն մէջ եւ 400է աւելի տոմսակ վաճառեցին։ Ժամը 1ին հանդէսը վերջացաւ։

—Բարիզի ուսանողներու հայրենասիրական մասնախումբը, որ հայկական ջարդերու առթիւ կազմուած էր, լրագրերու մէջ եւ հրապարակախօսութիւններով ուժ տալու համար մեր դատին, այժմ բոլորովին դադրած է։ Սակայն այս պակասը լրացնելու համար Պ. Արշակ Զօպանեան ապրիլի սկիզբը բանախօսութիւն մը պիտի արտասանէ Սօսիէթէ տէ Սավանթի սրահին մէջ։

Տիւօ

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԸ

Ձայն մըն չիկայ բարեգործական այս մարմինէն։ Մենք կը կարծէինք որ վերջերս ծագած թիւրիմացութիւն մը միայն պատճառ եղած էր անոր դադարմանը։ Խնդիրը ան է որ Աղքատախնամին անդամներուն քով խիկապէ կը պակսի իրենց նպատակն արդարացնելու ջանք։

Եւ յետոյ գաղթականութեան թըշուառ ու չքաւոր մասին այս հոգչատող մեկնումը մեծապէս թեթեւցուցած կըլլայ Աղքատախնամին հոգը. անանկ որ այլեւս առանց փոխելու կամ նեղուելու կրնայ իրեն դիմող շատ ցանցառ աղքատներուն խնամք տանիլ։ Կիմանանք սակայն թէ Աղքատախնամի գործադիր ժողովը քայքայուն վիճակ մը ունի, ու ամէն բան երեսի վրայ ձգած է. նոյնիսկ անդամներէն ոմանք տեղէս երթալու կը պատրաստուին եղեր։

Այս պարոնները ազատ են ուզած տեղերնին երթալու, սակայն վաղնաջ հեռանալէ առաջ պարտաւոր են իրենց մէկ տարուան ճիգ ու կանոնաւոր հաշիւը ներկայացնել տեղւոյս Թաղական Խորհուրդին, որ ուշադիր քննութենէ մը ետք կը վաւերացնէ զայն։

Անանկ կը պահանջեն ուղղամտութիւնն ու պատուաւորութիւնը։

Հակառակ պարագային, ինք Թաղական Խորհուրդը իրաւասութիւն ու պարտաւորութիւն ունի իրեն կանչելու յիշեալ ընկերութեան գործադիրի անդամ երեք եւ հաշիւ պահանջելու անոնցմէ։

Վերջապէս կարգադրութեան մը կ'սպասուի, որ գոհացում տայ հանրային կարծիքին։

Եթէ հարկ ըլլայ պիտի վերադառնանք այս խնդրին։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԴԷՊՔԵՐ

ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

«Եւրոպա դժնդակ վայրկեան մը կանցունէ։ Ամենուրեք, ամէն կէտերու վրայ, վէճի տարրերը իրարու վրայ կուտակուած են։ Կայծ մը պիտի բաւէ վառելու համար ամենէն լայնածաւալ հրդեհներէն մէկը որ երբեք ծագած ըլլայ աշխարհի մէջ։ Տարիներէ ի վեր առկախ մնացած հին խնդիրներուն վրայ կուգան անդադար կաւելնան նոր խնդիրներ որոնք կացութիւնը կը կնճռոտեն եւ կ'սպառնան պառակտել ժողովուրդներն ու կառավարութիւնները։

Օսմ. կայսրութիւնը քիչ մը հեռաւորութիւն ունեցող ոեւէ մէկուն մտադրութեանը արդարացի առարկան կը դառնայ։ Հոն, հարցը կը մնայ ճիշդ նոյնը ինչ որ էր արդէն հեռաւոր այն օրն ուր քաղաքակիրթ աշխարհը անոր խաղաղ լուծումը աչքի առջեւ կունենար իբրեւ իր ամենէն առաջին ու սրբազնական պարտքերէն մէկը։

Բոլոր այն ուժերը որ երկար ատենէ ի վեր կը ձգտին այս մեծ մարմինը քայքայելու, չարունակ կը քաշեն զայն քառարշաւ։ Եւրոպան ամէն ատենէ աւելի ստիպուած է մէկ կողմէ յամեցնել, չափաւորել, կանոնաւորել շարժում մը որ դէպի ընդհանուր ջղաձգութեան մը կը փոխուի եւ որ միայն խաղաղ մնալով կրնայ յաջողիլ եւ, միւս կողմէ, իր յարատեւ պաշտպանութիւնը նուիրել յաճախորդի մը որ իրաւունք ունի իր ամէն համակրութիւններուն եւ որ, հակառակ ճակատագիրներու նախախնամական վայրէջքին, քիչ մնաց որ ջախջախուէր անոր լուծի մը տակ եթէ պետութիւնները Թուրքիոյ անկախութեան եւ ամբողջութեան մնացորդին պահպանման առժամապէս պատշաճ քաղաքականութիւնը չչափաւորէին այն քաղաքականութեամբ որ վճռապէս հարկաւոր է հպատակ ժողովուրդներու ստիպողական ազատագրումին համար։

Դժբախտաբար երկու նոր պարագաներ երեւան եկան. նախ, Եւրոպեան համաձայնութիւնը, լիովի ապացուցանելէ ետք իր անզօրութիւնը, լուծուեցաւ Կրետէի մէջ. յետոյ, Յելլենականութիւնը շարք մը սխալներով ու դժբախտութիւններով աղէտ մը հրաւիրեց իր վրայ որ ուժի չափազանց գերակշռութիւն մը տուաւ Թուրքիոյ եւ որ ծանր ու տեւական հարուած մը տուաւ Յունաստանի բարոյական ազդեցութեանը։

Այս պահուս նոր շփոթութիւններ կը պատրաստուին Պալքանեան ցամաքակղզիին մէջ. Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ միջեւ յարաբերութիւնները կը ձգուին. Մակեդոնիան խուլ հակառակութիւններու գոց ասպարէզն է. Եւրոպա այս տեսակ մը վառօդարանին մէջ հրավառ նիւթերուն կուտակումէն տեղի կայ վախնալու. Այն հնարքները զորս Միլան նախկին արքան կը կատարէ Սերպիոյ մէջ՝ երբ արհամարհելով հանդիսաւոր խոստումներ եւ լիապէս փոխարինուած պարտաւորութիւններ մտաւ Սերպիա եւ ստանձնեց Սլիվնիցայի առերեւոյթ մնացող բանակի մը հրամանատարութիւնը, կ'սպառնան իրար ձգել Սերպիան ու Պուլկարիան, տակնուվրայ ընել Պալքանները եւ շնորհիւ Ռուսիոյ հեղինակութեան տկարացմանը, պատրաստել աղէտալի պայթիւն մը։»

Արեւելքի մասին այս ողջ ու բանաւոր տեսութիւնն ընելէ յետոյ, «Թան» նոյն իմաստով ակնարկ մը կը նետէ Ծայրագոյն Արեւելքի եւ Բուսպաի խնդիրներուն վրայ։

ԷՄԻԼ ԶՈԼԱ

Բարիզի վճռաբեկ ատեանը, որուն դիմած էր Պ. Էմիլ Զոլա, բեկանած հռչակեց եղեռնադատ ատեանին կողմէ տրուած վճիռը, դատն առանց սակայն ուրիշ ատեանի առջեւ ղրկելու։ Այս վճռին պատճառաբանութիւնը սա է թէ Զոլայի դէմ ոչ թէ պատերազմական նախարարը դատ բանալու էր, այլ պատերազմական խորհուրդը, որ վատահամբաւուած էր։

Վճռին ընթերցումը միջադէպ առաջ չբերաւ, որովհետեւ ներկաները միայն փաստաբան եւ օրագրող էին։

Զօրավար Պիյօ պիտի գումարէ պատերազմական խորհուրդը որ պիտի որոշէ թէ Զոլայի դէմ դատ բանալու է թէ ոչ։

——)•(——

ԲՕԼԻԹԻԳԱ

ՍՐՊԻԱ

Գրալ Միլանըն Պէլկրատա ավտէթինտէն պէրի, Սրպիանըն տախիլի իշլէրի գարմա գարըշ պիր հալ քէսպ իթմիշլէր տիր։ Միլանըն ղայպուպէթինտէ, րատիքալլար (արմատական) հիւքիւմէթ պաշընտա պուլունուպ, մէմլէքէթ անլէրտէն մէմնուն ըտը։ Հալպուքի Միլանըն ատամլարընտան Մ. Վլատան իշ պաշընա կէչիպ՝ չիմտիյէ գատար անըն տավասընը իլէրի սիւրտի։

Սերպ օրտուսընըն ումումի գօմանտանլըղը տէրիւհտէ իթտիկինտէ, հէր քէչ չաշա գալտը քի Սլիֆնիցատա քէնտիսինին նէ տէրէճէ պիր մուհարիպ օլտուղունը կէօսթէրմիշ օլտուղընտան սօնրա շիմտի նէ ճէսարէթլէ թէքմիլ պիր օրտունըն գօմանտանլըղը էլէ ալապիլիր։

Հալպուքի Սրպիանըն տախիլի իշլէրի պէօյլէճէ տէվամ իտէմէյէճէքլէր, Միլանըն էլինտէ էլաթ օլմուշ օլան Վլատան քապինէսի պէհէմէհալ տիւշէճէք վէ անըն եէրինէ եա գրալ Ալեքսանտըրըն էսկի վէքիլլէրի վէ եա րատիքալլար նակէհանի սուրէթտէ հիւքիւմէթ պաշընա կէչէճէքտիրլէր։

——

ԱՄԵՐԻԳԱ ՎԷ ՍՊԻՆԻԱ

Սպանիա վէ Ամերիգա պէյնինտէ իշլէր կայէթ քըրիթիգ պիր տէրէճէյէ վարմըշ օլտուղը հէր կիւն կէլէն հապէրլէր աշիքեար կէօսթէրմէքտէ տիրլէր։

Սօն պիր հավատիսէ նազարէն, Սպանիա գրալիճասը Աւստրիա իմբէրաթօրընա վէ տիկէր հիւքիւմտարլարա մէքթուպ եազըպ՝ Սպանիանըն մէնֆաաթլարընա վէ նամուսընա պիր լէքէ կէթիրմէքսիզին Քուպա մէսէլէսինին սուլհէն հալլ օլընմասը իչին Ամերիգա իւզէրինէ նուֆուս իճրա իթմէլէրինի րէճա իթմիշ տիր։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

—)o(—

Ստանպուլօֆըն վալիտէսի Մ. Էօժէնի Ն. Ստանպուլօֆ կէչէն չարշամպա կիւնիւ 74 եաշընտա վէֆաթ իթտի։ Բէնչչէնպիհ կիւնիւ ճէնազէ ալայը վուգու պուլուպ, պէօյիւք գալապալըգ հազըր պուլունմըշ տըր։

—Աւստրիալը Աննա Սիմոնը գաթլ իթմիշ օլտըղը իչին իտամ ճէզասընա հիւքմ օլմուշ օլան Պօյչէֆին զէվճէսի Սօֆիատա թէլէֆը նէֆս իթմիշ տիր։

—Կէչէնլէրտէ Ռումանիատա տէրտէսթ օլունան Հալիւ Նամ չախս իսթինթագտա՝ Ստանպուլօֆըն գաթիլի օլտուղունը իթիրաֆ իթմիշ օլտըղընտան, Ռումանիա հիւքիւմէթի պու շախսը պուլկար հիւքիւմէթինէ թէսլիմ իթմէկէ րազի օլմուշ տըր։

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

—)·(—

Լօրտլար՞ գամարասընտա՝ Եունան իսթիգրազընա տաիր թագտիմ օլունան բրօժէ գապուլ օլունմուշ տըր։

—Նէչէն բազար իրթէսինէ գատար սիյասի (քաղաքական) միւրաճաաթլարընը տէվամ իթմէք իչիւն Միւճթէմէաի Ամերիգա (Միացեալ-Նահանգ) րէիսի Մ. Մաք Քինլի քօնգրէտէն միւսաատէ ալմըշ տըր։ Էկէր օ կիւնէ գատար Գուպայա իսթիգլալիյէթ (անկախութիւն) վէրիլմէտի իսէ, Սպանիա հիւքիւմէթինէ պիր իւլթիմաթօմ (վերջնագիր) կէօնտէրիլէճէք տիր։

—Եունան գրալընը գաթլ իթմէք իսթէյէն Քարտիցինին վէ չէրիքը ճինայէթի օլան Եօրկինին տավասը մարտ 19տա Աթինա ճինայէթ մահքէմէսի հուզուրընտա վուգու պուլտու։ Շահիտլէր մէսէլէյի նագլ իտէրլէր։ Պէլէտիյէ մէմուրլարընտան պիրի՝ պէլէտիյէտէ Քարտիցինին գուլլանմըշ օլտուղու չէքմէճէտէն ճինայէթին էվվէլքի կիւնի պիր տինամիթ պօմպասընը պուլմուշ օլտուղընը պէյան իտէր։

Քարտիցինին սէօյլէտիկլինէ կէօրէ, պու ճինայէթէ քէնտիսինի թէշէպպիւս իթտիրէն զաչէթալար իլէ էֆքեարը ումումի իմիշ քի վաթանըն տիւշար օլտուղու պէլալարըն սէպէպլէրի գրալ Եօրկիօսը իլէ վիւքելայը կէօսթէրմէքտէ իտիլէր։

Քէնտիսինին րրէնսէս Մարիի էօլտիւրմէկէ նիյէթի եօգ ըմըշ վէ ճինայէթ մահալլինտէն պուլունմուշ օլան պօմպա գրալըն գաթլինտէն սօնրա Մ. Տէլիեանիսէ թախսիս օլունմըշ օլտըղընը սէօյլէմիշ տիր։

Եօրկի՝ Քարտիցինին էլինտէ էլաթ օլուպ սիլահը հավայա պօշալթմըշ օլտուղընը պէյան իթմիշ տիր։

Միւտաաի ումումի՝ իքիսինին տէ իտամա հիւքմ օլունմալարընը թալէպ իտէր։

Քարտիցինին ավօգաթը՝ ճինայէթին մէսուլիյէթի կաղէթալարա համլ իտուպ, ճանինին մէսուլ թութուլմասընը թալէպ իտէր իսէ տէ, մահքէմէ իքիսինի տէ իտամ ճէզասընա հիւքմ իտէր։

—Ստանպօլ Ֆրանսա էլչիսի Պապը-Ալիյէ պիր նօթա վէրիպ, էրմէնի գըրկընլարը էսնասընտա Անատօլուտա միսիօնարլար թէսիսաթընըն զարարլարընը թալէպ իթմիշ տիր։

—„Բօլիթիշէ Քօրէսբօնտէնձ"է Փեթըրսպուրկտան եազըլտըղընա կէօրէ, Ռուսիա սիասի տաիրէլէրի րրէնս Եօրկիօսըն Կիրիտ վալիլիկինէ նամզէտլիք մէսէլէսի պու արա պիրազ պիր թարաֆա պըրագըլմըշ իսէ տէ, ձէնիտէն բօլիթիգա մասասընա վազ վէ Սթանպօլ սիյասի տայիրէլէրինտէ անըն վէլհասըլ գապուլ օլընաճաղընը իւմիտ իթմէքտէ տիրլէր։

—1877 ռուս-թիւրք մուհարէպէսինտէն թիւրք հիւքիւմէթին Ռուսիայա պօրճը օլան թազմինաթը հարպիյէյէ տայիր պու կիւնլէրտէ վուգու պուլան մուխապէրաթ մուվաֆագիյէթ պուլմամըշլար տըր։ Ռուսիա թազմինաթ իչին 859,658 լիրա վէ թիւրք մահպուսլարըն թէայիւշի իչիւն սարֆ իթտիկի 4,696,599 րուպլի թալէպ իթմէքտէ տիր։ Պու մէպլաղլար եունան թազմինաթը հարպիյէտէն թէտիյէ օլաճագլար ըտը։

—Կիրիտ վալիլիկի իչին թիւրք հիւքիւմէթինտէն Քարաթէօտօրի փաշա իչին օլան թէքլիֆ րէտ օլունմուշ օլուպ, Պապը-Ալի պաշգա պիր նամզէտ թէքլիֆ իթմէք նիյէթինտէ իմիշ։

—Աթինա մէպուսան մէճլիսինտէ իւչիւնճի գրաաթլա իսթիգրազ բրօժէսի գապուլ օլունուպ, պունա տայիր նիզամնամէ եագընտա մէյտանա չըգաճագ տըր։

—Պիր գաչ կազէթալարըն սէօյլէտիկլինէ նազարէն, Ռուսիա Չարը պու եազ մէվսիմինտէ Գարատաղ բրէնսինէ զիյարէթ իտէճէք տիր։ Շիմտիտէն պու րէսմի գապուլըն բրօկրամընը հազըրլամագտա տըրլար։

—Եունան-Թիւրք մուհարէպէսինտէ էօլէն թիւրք ասքէրլէրին ֆամիլեալար վէ սագաթլանմըշ օլան ասքէրլէր մէնֆաաթընա Եըլտըզ Սէրայը գուրպինտէ թէէսիս օլընան չարշը կէչէն կիւն Սուլթանըն հուզուրընտա րէսմի սուրէթտէ աչըլտը։ Թէքմիլ վիւքէլա վէ սէֆիրլէր օրատա հազըր պուլունըյօրլար ըտը։ Շիմտիյէ գատար պին պէշ եիւզ լիրալըգ շէյ սաթըն ալընմըշ տըր։

—Պու սէնէ Բաղէշտէ կէչէն սէնէլէրտէն զիյատէ իգտիվաճ վուգու պուլմուշ տըր։ Բարեկենտան կիւնլէրինտէ եիւզէ եագըն պաալ օլմուշ վէ էվլէնէնլէրին պէօյիւք գըսմը իշճի վէ էսնաֆ սընըֆընտան ըմըշ։ Միլլէթտաշլարըմըզըն իգտիվաճա վէրմիշ օլտուգլարը պու մէրագը պիզի մէմնուն ու մէսրուր պրագմալը տըր, զիրա՝ վահշիանէ սուրէթտէ քէսիլմիշ օլանլարըն եէրինի տօլտուրմագ իչիւն պունտան տահա գըսա վէ բրաթիգ եօլ եօգ տըր։

—Խարիճիյէ միւսթէշարը Արթին փաշայա Սուլթան Մուրատ Օսմանիյէ նիշանը վէրմիշ տիր։ Պու զիգըյմէթ (*) հէտիյէ Սիս կաթօղիկօսլըղընը նա մէշրու սուրէթտէ պօզմայա մուվաֆագ օլմասընըն միւքեաֆաթը օլմալը տըր։

——)·(——

ԹԷԱԹՐՕ

—)·(—

Կէլէճէք ճումա իրթէսի ագշամըսը Սլավօֆըն թէաթրօսընտա կայէթ կիւզէլ պիր տուամ օյնանըլաճագ տըր, „Ալեքսինազի տուամը" նախոտ 1876 Թիւրք-Սերպ մուհարէպէսի։ Պուլուպիաթըն լայըգըլը սուրէթտէ վուգու պուլմասը իչին հէր կէօնա թէտպիր էլէ ալընմըշ տըր։

ՊՕՐՍԱ

——

Վառնա 25 Մարս

ՊՈՒՂՏԱՅ

Վակօն, լիպրա 47—51, հէքթօլ. 8.90—10.10 ֆրանք

Արապա, լիպրա 47—55 հէքթօլ. 8—10.60 ֆրանք

ԱՐՊԱ

Լիպրա 38—40 հէքթօլ 4.60—5.20 ֆրանք

ՄԸՍԸՐ

Վակօն, լիպրա 57—58 հէքթօլ. 6.20—6.35 ֆրանք

Արապա, լիպրա 57—60 հէքթօլ. 6.80—6.90 ֆրանք

ՖԱՍՈՒԼԵԱ

100 օգգասը 19—25 ֆրանք՝ մալա կէօրէ

Առապա մուամէլէսի՝ Նաբօլէօն 21 ֆրանք հիսապը իլէ տիր.

Կիւնտէ 8—10 վակօն վէ 15—20 արապա պուղտայ, 10—15 արապա արբա, 4—5 վակօն վէ 7—8 արապա մըսըր կէլմէքտէ տիր։

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Հայ Դաղթականութեան ի Հնդկաստան

——

Հնդկաստանի հայ գաղութի մասին պատմական եւ ազգագրական խիստ շահեկան տեղեկութիւններ պարունակող սոյն անգլիերէն երկասիրութիւնը, զոր հեղինակը, Ծիար Մեսրովպ Սեթեանց՝ Կալկաթայէն ղրկած է մեզ, կարժէ որ ամէն անգլիագէտ ազգայիններու թանգարանին մէջ գտնուի.

ԳԻՆ, 6 ՇԻԼԻՆ

Կեդրոնատեղի Վառնա Ասպիւրահման մզկիթի դէմը, Ա. Զարդհանէլեանի Հայկական Գրատան մէջ։

ՏՊԱՐԱՆ „ՇԱՐԺՈՒՄ"ի

——

Կը տպագրուին ամէն լեզուէ այցետոմս, հարսնետոմս, նամակագլուխ, հարսանեկան հրաւիրագիր, մահազդ, ինչպէս նաեւ պրօշիւրներ։

Գիներն յոյժ դիւրամատչելի։

Ուրիշ քաղաքներէ եկած յանձնարարութիւններ ճշդութեամբ և փութով կը կատարուին։

«ՇԱՐԺՈՒՄ»

—)·(—

Վառնայի մէջ կը վաճառուի Մուսալլա, Թահմիզ Կէօղիպէօյիւքեանի խանութը, Սաաւուն սրճարանի ծխավաճառին քով եւ Ասփիւրրահման մզկիթին դէմը հայկական գրատունը, Ա. Զարդհանէլեանի քով։

Отговорникъ: Х. Тахмисянъ

Печатница „Взаимность" Варна.